

ning, at Privatbanken eller Aktieselskabet havde havt al mulig Grund til at antage, at man vilde gaa ind paa denne forøgede Rentegaranti, skal jeg forsaavidt give den ærede Minister Ret deri, som Privatbanken og Aktieselskabet kunde have al Grund til paa det paagjældende Tidspunkt at vente, at Gjedserbanen vilde blive anlagt af det tydste Selskab, med hvilket det stod i Forhandlinger, og ligeledes skal jeg forsaavidt give den ærede Minister Ret deri, som den daværende Indenrigsminister jo havde givet Selskabet en meget bestemt Udsigt til denne forøgede Rentegaranti, ja endog havde erhvervet en kongelig Resolution til Bestyrelse heraf. Men hvad jeg ligeoverfor den ærede Minister atter nu, ligesom da der forrige Gang var Tale om denne Sag, maa gjøre gjældende, det er, at der fra dette Things, fra hele Rigsdagens Side ikke nogenstunde med et eneste Ord, hverken i Betankningen eller i Diskussionen er givet Udsigt til, at man skulde ind paa denne forøgede Rentegaranti, med mindre Gjedserbanen blev anlagt, og hvad denne Banes Anlæg angaar, er det ikke og har aldrig været Rigsdagens Mening at yde noget som helst Bidrag dertil. Spørvidt den vilde blive anlagt eller ikke, var en Sag, over hvilken vi ikke havde Raadighed, og for hvilken vi aldrig havde paataget os det mindste Spor af Garantii. Det var en Spekulation, som Privatbanken og Aktieselskabet indløb sig paa, og denne Spekulation har ikke fundet nogen Opmuntring fra Rigsdagens Side, undtagen under den udtrykkelige Betingelse, at det kunde medføre den fra et vist Synspunkt for Staten heldigste Udgang, at Gjedserbanen blev anlagt uden Tilflugt af os. Denne Betingelse er ikke indtraadt; dermed bortfalder al mulig Tale om Forpligtelser, baade moralske og juridiske, for, hvad der gaar ud over de 4 Millioner Kr.

Sagsbro: Som Medforslagsstiller af Endringsforslaget kan jeg ikke Andet end udtale mig om den meget bestemte Ytring, som er fremkommen fra flere Sider, navnlig fra den høitærede Minister, at der her forelaa et moralsk Krav. Jeg har ikke været istand til af alt det, som er blevet ansøgt, at kunne se, hvorpaa dette moralske Krav skulde grunde sig, thi Selskabet har jo ikke udsøgt Andet, end hvad det ifølge Loven var forpligtet til. Det har anlagt en Bro over Guldborgsund, som det var forpligtet til at anlægge. Kunde det komme overens med Amtsrådet om at benytte den gamle Bro, saa kunde det det; men kunde det ikke det, saa skulde det anlægge en ny Bro. Begge disse Muligheder ere udtrykkelig forudsatte i Loven. Selskabet har altsaa slet ikke gjort Andet, end hvad det ligefrem var forpligtet til, og Loven siger udtrykkelig, at Rentegarantien i intet Tilfælde maa overstige et Beløb af 4 Millioner Kr., saa at altsaa Selskabet, dengang det overtog denne

Forpligtelse, vidste, hvad det gif ind paa. Nu siger man, at Selskabet har lidt et Tab derved. Dette er ganske vist muligt, skjøndt det er vanskeligt, for ikke at sige umuligt for os, der ikke kjende Regnskaberne, og som endnu mindre kjende Konjunkturerne og Alting paa den Tid, at bestemme, om dette forholder sig saa eller ikke; men naar et Selskab med Staten slutter en Kontrakt, som indeholder aldeles tydelige og klare Betingelser, saa er Staten ikke moralsk end sige juridisk forpligtet til at erstatte Selskabet det mulige Tab, som det kan have ved et saadant Foretagende. I det mindste er det ikke billigt mod Statskassen — hvad man nu synes mere og mere at komme ind paa —, at Statskassen, naar en Entrepreneur siger, at han har lidt et Tab eller dog kan godtgjøre dette med en større eller mindre Sandsynlighed, skal erstatte ham dette Tab, medens der aldrig er Tale om, at Statskassen faar sit Tab erstattet overfor dem, der have Fordel ved de Kontrakter, som de slutte med Statskassen. Skulle vi være billige paa denne Maade, saa lad os være billige til begge Sider. Vi ere jo ogsaa fattede til at være om Statskassens Læve, og efter hvad der foreligger her, er der som sagt Intet, der tyder paa, at Selskabet har udført Mere, end hvad det ifølge Loven ligefrem var forpligtet til, og det udtrykkelig saaledes, at det i intet Fald maatte gaa udover de 4 Millioner Kroner. Nu vil man imidlertid have, at vi skulle tilskyde et større Beløb, idet man siger, at de Betingelser, som Udvalget engang stillede op, ere faldne bort, og at deri har Selskabet ingen Skyld; men det ærede Medlem fra Langeland (G. Petersen), som var Formand for det Udvalg, der var nedsat i Rigsdagssamlingen 1873—74, har jo nylig oplyst, at der ikke i dette Udvalg var nogen Billighed til at give en saadan udvidet Rentegaranti, og det var først, da det fra anden Side blev stillet i Udsigt, at vi kunde faae en Bane fra Nykjøbing til Gjedser anlagt uden Statsstilfud, at man sagde, at under denne Betingelse kunde man gaa ind derpaa; dersom et saadant Tilbud ikke var blevet stillet, var Udvalget derimod ikke gaaet ind derpaa. Nu er dette jo imidlertid bortfaldet, og den naturlige Følge deraf maa da blive den, at man ikke giver denne udvidede Rentegaranti. Om det er Selskabets Skyld eller ikke, er en ligegyldig Sag; thi man var kun gaaet ind paa Udvidelsen under den Forudsætning, at man kunde faae en saadan forøget Fordel, og da Fordelen nu er falden bort, maa altsaa ogsaa det Løfte, som man gav, være bortfaldet med det Samme. Saaledes forholder det sig med det Udvalg, som var nedsat i 1874, og paa lignende Maade forholder det sig ogsaa med det Udvalg, som var nedsat Maret efter i 1874—75. Ogsaa dette erkjendte, at der ikke var nogen Grund til — i alt Fald ikke nogen afgjøvende Grund til — at give en saadan udvidet Rentegaranti for Jernbanebroen. Altsaa,